

R. G.:

Bajka o biserni roži.

Ivel je graščak srečno s svojo družino. Imel je sina in hčerko. Darka in Darinko po imenu. Oba sta bila še otroka. Starši so ju bili veseli in so se radovali nad njima, ker sta bila dobra in ubogljiva. Tudi med seboj sta se ljubila in hodila in igrala sta vedno skupaj.

Pred gradom je bil velik krasen vrt z najlepšimi cveticami. Grede so bile obrobline s temnomodrimi vijolicami, ki so že zgodaj spomladi vzcvetele in razširjale po vrtu prijeten vonj. Potem so odprli glavice ciklame in zvončki, ki so bili zasajeni ob ograji okolo in okolo vrta. Na gredah pa so rasli klinčki in tulipani, beli, rdeči in rumeni. V sredini gred so se dvigale krasne rože z žametnimi cveti, zrak pa je napolnjeval močan vonj resed, ki so bile zasajene okolo rož. Grede so bile okrogle in oglate. Na oglih gred pa so cvele bele in plamenobarvne lilije. Majhni žužki so se skrivali v njih čašah in srkali sladki prah, namočen v medu. Po ograji

Umnj vrtnar je gojil te cvetke in jim stregel do razvade, solnčece pa so rasle krasne hiacinte, krizanteme in dišeči rožmarin.

Lahek vetrič se je prikradel časih čez ograjo na vrt in nagajivo odnašal makom čepice. Poigral se je s cvetkami, jim odmikal glavice in jih motil v šepetanju. Cvetke pa so se smejale in žugale porednemu vetrčku. Pokukal je tudi v njih čašice in jim drzno kradel cvetni prah in semen ter ga odnesel s seboj daleč tja, odkoder ni znal več pota nazaj v rajski vrt, kjer se vse smeje radosti in sreče. Pisani metuljčki so prišli cvetkam vasovat in jim kratili čas s pripovedkami in bajkami, sladkosnedne čebelice pa so brenčale in godle okolo cvetk in prosjačile medu. In cvetke so jim ga rade dale.

Umnj vrtnar je gojil te cvetke in jim stregel do razvade, solnčece pa je razkošno sipalo nanje zlate žarke, da so jih ogrevali. Neradi so se

ločili žarki od veselih cvetk, ko je solnce tonilo, in veselili so se snidenja. In ko je drugo jutro solnce zopet pogledalo čez gore, in so žarki zbudili cvetke iz spanj, so te motno gledale izpod srebrne tenčice in umivale svoja ličeca v jutranji rosi. Potem pa so se zopet igrale z žarki, metuljčki in čebelicami in hladile vroča čela v vetrčku.

Vsak dan sta prihajala Darko in Darinka na ta vrt. Bila sta vesela in srečna kakor cvetke, in ni jima žalost temnila lica. Imela sta tudi svoje grede in cvetke in skrbno sta jih gojila in zalivala, da nista zaostala za vrtnarjem.

Neko jutro sta zopet rajala po vrtu in zlagala v šopek cvetke, da jih poneseta mamicí. Mimo pride starikava žena. Opazuje ju nekaj časa, potem pa se ji obraz stemni, pesti stisnejo in tako stopi do ograje. Otroka je ne zapazita. Ko pa ju prijazno pozdravi in pokliče k sebi, priskačeta vesela k njej s šopki v rokah.

»Kako lepe cvetice imate na vrtu! In kako lepo diše!« jima priliznjeno pravi.

»Tudi midva jih imava rada. Vsak dan hodiva k njim!«

Zopet je govorila starka: »Tudi jaz imam doma majhen vrtec s cveticami in v njem rožo, ki je najlepša, lepša kakor vse te cvetice na vrtu!«

»Res,« se začudita Darko in Darinka, »o, dajte tudi nama tako rožo! Obdarila vas bova!«

»Jutri, jutri, otroka!« jima prijazno odkima starka in odide.

Otroka hitro stečeta k vrtnarju in mu povesta novico o najlepši roži. Potem neseta šopke k mamicí in tudi njej povesta.

Pripravili so gredo v sredini vrta za najlepšo rožo. Drugo jutro, ko prideta otroka na vrt, je stala starka že pri ograji in skrivala rožo pod predpasnik.

Ko jima jo pokaže, ostrmita, tako lepa je bila. Imela je biserni cvet, ki se je lesketal v solncu v tisočernih barvah in izduhteval je sladak vonj, ki je omamljal.

Zahrepenela sta otroka po roži, in starka jima jo je dala: »To je biserna roža, ki vzcveva vsak dan iznova, ko solnce izide, in zvene v večerni zarji. Oveneli cvet pa ima v sebi čudadelno moč. Kdor ga ima pri sebi, temu se izpolni slehrna želja, ki jo glasno izreče.«

In vrtnar je vsadil rožo v gredo sredi vrta med najlepše cvetice. Starka pa je izginila in hitela v gozd med gore.

Biserna roža je vse v gradu očarala s svojo bleščečo krasoto in svojim močnim, sladkim vonjem.

Zvečer, ko se je solnce nagnilo nad gore, sta priletela otroka zopet na vrt, da vidita in občudujeta venečo cvetico. Na ograjo pa je priletel ptiček-lišček in zapel glasno pesemco. Otroka sta začudeno poslušala, kako je pel:

Je starka grda — čarovnica
in roža njena — strupenica.
Kdor vtrgal rožo bi nesrečno,
zaklet bi on in grad bil večno!

Prestrašena sta bila tega, kar sta slišala. Povedala sta to vrtnarju in vsem v gradu. In biserna roža, ki je imela doslej toliko občudovalcev, je bila odslej osamljena. Vse je navdajal strah pred njeno čarobno lepoto in skrivnostnim, čarnim vonjem. Otroka sta molče občudovala krasno rožo, v njunih očeh pa je bilo hrepenenje. In to hrepenenje je bilo s slednjim dnem večje in postalo je usodepolno.

Tretji dan se je zgodilo...

Darinko je krasota rože prevzela, in sladki vonj jo je omamil. Kakor bi sanjala, se je bližala roži, s tresočo roko objela stebelce, zaprla oči, in roža je bila strta v njeni roki. Darko je gledal okamenel in ni se mogel ganiti z mesta.

Ko se je zavedel, je zaslišal daljno rjojenje, ki pa je prihajalo vedno bliže. Gred in cvetk nikjer, samo ograja je ostala, grad pa je razpadel v razvaline. Na ograji pa je sedel ptiček-lišček in pel glasno pesemco. Vesel je bil Darko, ko je zagledal ptička. Lišček pa je govoril:

»Beživa, zmaj prihaja, ki bo čuval vrt, in čarovnica, da odnese zakleto sestrico!«

Darko pogleda okolo sebe, pa nikjer ni bilo Darinke. Rjojenje pa je prihajalo vedno bliže in bliže, in ptiček je silil: »Beživa, da naju ne dobe!«

Darko je zbežal z vrta za ptičkom. Tekel je, kar so mu noge dale, dokler nista prišla v gozd pod goro. V gozdu sta se oddahnila in obrnila nazaj. Videla sta, kako se je valil velik zmaj okolo vrta, starka pa se je vračala in imela okolo roke ovito pisano kačo.

Darko je bridko jokal za starši in sestrico. Lišček pa ga je tolažil. Nista si vedela pomagati. Slednjič si je pa lišček domislil, da hoče zasledovati čarovnico in opazovati, kaj bo storila. Odvedel je Darka k samotni hiši pod goro. Tu so stanovali dobri ljudje, ki so se usmilili jokajočega dečka.

Lišček pa je zapel na strehi pesemco in odletel. Kmalu je došel hitočo starko, skakljal od vrha do vrha in spremil čarodejko do njenega brloga. Bila je to nizka bajta, iz šibja spletena, s koli obita in naslonjena na skalo.

Lišček je sedel na streho in gledal skozi luknjico, kaj starka počenja. Ukresala je ogenj, cvrla razna zelišča na ražnju in momljala nerazumljive besede. Pri tem je držala pisano kačo v dim, ki so ga spuščale trave in zelišča. Lasje so ji viseli razmršeni po ramenih, ki so bila pokrita z umazano haljo. Zopet je govorila, glasno, zategnjeno in s hreščečim glasom:

»Vse, kar je tristo komolcev okolo moje bajte in ima vid in sluh, naj pogine, da ne vidi mojega dela in ne sliši mojega glasu!«

In padali so mrtvi tički z dreves, in veverica v svojem gnezdu je poginila. Lišček na bajti pa je ostal živ in smilili so se mu njegovi mrtvi bratci.

Starka je govorila dalje: »Kraj, kjer zakopljem ključek grajskega vrta, naj preraste gosta trava. Nad ključkom naj zraste marjetica z zlatimi praški in srebrno čašo. Ti, dušica, pa boš zvesto stražila marjetico in ključek, moj zaklad. Tvoj strup je strašen in umori vsakogar, s čigar krvjo se pomeša.«

Potem je stopila s kačo iz bajte in odšla globoko v gozd.

Lišček bi šel rad za njo, pa moral je tristo komolcev zaostati, ker bi sicer poginil. Zato je zletel na nasprotno stran, da pove Darku, kaj je videl in slišal. Zgodaj zjutraj je zapel pesemco na strehi, in Darko je prignal čredo iz hleva, da jo žene na pašo. Tukaj mu je lišček vse povedal, in sklenila sta poiskati ključek, ki ga je starka tako skrbno zastražila.

Pa kako ukrotiti kačo? — Velel je ptiček Darku, naj ostane, on pa je zopet zletel v gore, da zvę skrivnosti starkine. Sedel je na bajto, gledal in poslušal.

Videl je, kako je starka izginila v nočni temi. Počasi je šel za njo. V roki je imela lesen lonček in v njem mleko. Hodila je dolgo, se rila skozi grmovje in prišla do ledine. Ledina je bila prerastena z gosto travo in marjeticami. Okolo marjetice z zlatimi prašniki in srebrno čašo pa je bila ovita pisana kača. Starka je ponudila kači mleka, jo božala, in govorila: »Na, pij, dušica, da boš meni krotka, drugim pa sovražna! Pij, da ne boš željna drugega živeža in drugega bivališča! Le pij, da boš zvita kakor lisica, katere mleko piješ!«

In kača je bila krotka! Mirno in vdano se je zvila v travo okolo marjetice in nepremično ležala. Starka se ji je škodoželjno zarežala in odšla. Lišček pa je videl, da ima kača solzne oči in da je žalosten njen pogled. — Lazil je zopet za čarovico in potem sedel na bajto. Ko je prišla starka blizu bajte, ji je prihuhutala sova nasproti in jo obletavala, oči pa so se ji svetile kakor starki. Ko je vstopila, je nastal po bajti šum. Vsa golazen se je zganila, ki se je vlačila po tleh, po stenah in po ognjišču. Na povelje starkino so se vse pošasti skrile po koteh in luknjah, sova pa je sedla v skalno duplo. Starka je legla na kup umazane slame in spala vso noč z odprtimi očmi, ki so se svetile kakor dva žareča oglja.

Liščka je obhajala groza. Odletel je v gozd in prenočil pri ptičkih. Drugi dan je oddaleč gledal starko, pa ni opazil nič posebnega, kar bi mu lahko služilo. Treba mu je bilo še ene skrivnosti: odkod dobi čarodejka mleko? — Čakal je do večera.

V mraku se je podala čarovnica z lesenim lončkom v grad, pa šla je proti drugi strani. Globoko v grapi med grmovjem je imela lisica svojo ležo. Tja dol se je tihotapila starka in podojila spečo lisico. (Konec.)

